

Nr 46

Av herrar **Magnusson** i Nennesholm och **Johansson** i Skärstad, *angående skyddet för Smålands Taberg.*

(Lika lydande med motion nr 42 i Första kammaren)

Smålands Taberg och dess närmaste omgivningar utgör ur såväl naturvårdssynpunkt som kulturhistorisk synpunkt ett unikt område i södra Sverige. Bergets karaktäristiska profil och landskapets beskaffenhet i övrigt ger området betydande skönhetsvärden. Området har därför bl. a. fått stor betydelse för friluftslivet. Kulturhistoriskt betecknas området av många experter som lika intressant för Sydsverige som Falu koppargruva och silvergruvan i Sala är för landet i dess helhet.

Samtidigt utgör malmtillgångarna i berget en åtminstone potentiell ekonomisk tillgång. Framför allt under 1600- och 1700-talen skedde också en för den tiden betydande järnmalmsbrytning. Under modern tid har malmen däremot inte ansetts brytvärd annat än under en kort tid under andra världskriget.

Undersökningar under senare tid har emellertid klarlagt att malmen förutom järn även innehåller vanadin i ovanligt rik omfattning. Tabergsmalmen innehåller procentuellt mer vanadin än någon annan malm i Sverige. Risken för att berget skall komma att exploateras har därmed påtagligt ökat. Det anses att brytning kan göras lönsam redan i dagens läge, och den växande efterfrågan på specialstål där vanadin ingår ökar givetvis förutsättningarna för att man skall uppnå ett företagsekonomiskt tillfredsställande resultat om malmbrytningen tas upp på nytt. Gruvbolaget som äger gruvrättigheterna i berget har också siktet inställt på att om möjligt försöka återuppta brytningen.

Skönhetsvärdena och möjligheterna att bedriva friluftsliv i området skulle i så fall sannolikt gå helt förlorade. Jämfört med de ekonomiska värden som står att vinna på malmbrytning skulle detta vara en svår förlust inte bara för bygden och länet utan också från rikssynpunkt. Aktiva insatser bör därför sättas in för att för framtiden rädda de landskapsvärden och kulturhistoriska värden som Smålands Taberg representerar.

Frågan om att skydda Smålands Taberg från framtida gruvexploatering har redan tidigare varit uppe i olika sammanhang. Någon definitiv lösning har emellertid aldrig kommit till stånd, främst på grund av att gruvdrift vid dessa tillfällen inte bedömts ha någon verklig framtid.

För närvarande utgör Smålands Taberg ett landskapsskyddsområde och är sålunda i princip skyddat mot avverkning, schaktning, bebyggelse o. s. v. Något definitivt hinder för framtida gruvbrytning utgör emellertid detta inte.

Varaktigt skydd för Smålands Taberg torde i dagens läge lättast och effektivast

åstadkommas om berget och dess närmaste omgivningar förklaras som naturreservat och ekonomisk uppgörelse träffas mellan staten och de ekonomiska intressenterna i vanlig ordning. Naturvårdsorganen i Jönköpings län arbetar också med detta mål. Andra lösningar bör därmed inte vara helt uteslutna. Med hänsyn till den situation som har uppkommit genom upptäkterna av andra mineral än järn i berget är det angeläget att man så snart som möjligt definitivt kan undanröja de hot mot de unika natur- och kulturvärdena som föreligger.

Med hänvisning till vad som anförts i motionen hemställer vi,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller om utredning i syfte att åstadkomma ett varaktigt skydd för de natur- och kulturvärden som Smålands Taberg representerar.

Stockholm den 14 januari 1970

Arne Magnusson (cp)
i Nennesholm

Sven Johansson (cp)
i Skärstad
